

Input // output

Pensioenverwachtingen

Veel werknemers blijken de hoogte van het pensioen dat zij zullen krijgen te overschatten. Dit is met name het geval bij werknemers tussen de 35 en 45 jaar. Jongeren denken vaker dan vroeger dat zij in de toekomst gebruik zullen gaan maken van deeltijdpensioen. Dit rapporteren Fouarge *et al.* op basis van de ROA-enquête 2011. Hierin werd mensen gevraagd naar de denkbeelden omtrent pensioen en langer door werken en in hoeverre het gevoerde personeelsbeleid van organisaties hierop aansluit. Opvallend is dat jongere werknemers in het primair onderwijs eerder met pensioen denken te gaan dan jongere werk-

nemers in andere sectoren. Werkgevers zien de hogere loonkosten van ouderen als voornaamste belemmering om hen langer in dienst te houden. Zij kijken vooral naar de kosten voor het bedrijf en zijn minder begaan met de maatschappelijke noodzaak om ouderen langer aan het werk te houden. Slechts achttien procent van de werkgevers vindt het belangrijk dat ouderen langer doorwerken.

Fouarge, D., A. de Grip en R. Montizaan (2012) Pensioenverwachtingen en personeelsbeleid. *ROA Rapport*, 2011(9).

Corrupt

Middels een experiment met 76 studenten heeft Van Veldhuizen aangetoond dat een hoger loon voor ambtenaren de kans verkleint dat zij corrupt gedrag vertonen. De onderzoeker concludeert op basis van zijn experiment dat een ervaren ambtenaar met een laag loon gemiddeld 91 procent van de hem aangeboden steekpenningen accepteert. Een ambtenaar met een hoog loon accepteert gemiddeld 38 procent van de hem aangeboden steekpenningen. In eerdere, vergelijkbare experimenten werd geen significant effect gevonden van de hoogte van het loon op corruptie. Van Veldhuizen stelt dat dit komt doordat in zijn onderzoek de inkomsten van de burgers de referentie-inkomens voor de ambtenaren waren terwijl deze referentie-inkomens in eerdere studies exogeen werden bepaald. De onderzoeker concludeert dat een correct referentie-inkomen essentieel is om het effect van inkomen op corruptie te kunnen meten.

Veldhuizen, R. van (2012) The influence of wages on public officials' corruptibility: A laboratory investigation. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 038.

Stoppen

Werknemers die een ingewikkelde taak uit moeten voeren en betaald worden op basis van stukloon worden niet productiever als zij met een andere werknemer in dezelfde ruimte werken. Wel werken zij, gegeven dat ze met de andere werknemer kunnen communiceren, langer door als de ander ook nog aan het werk is. Bovendien blijkt dat in dit geval de meest productieve werknemers het langst doorwerken. Dit blijkt uit onderzoek van Rosaz *et al.* op basis van een laboratoriumexperiment.

Rosaz, J., R. Slonim en M.C. Villeval (2012) Quitting and peer effects at work. *IZA Discussion Paper Series*, 6475.

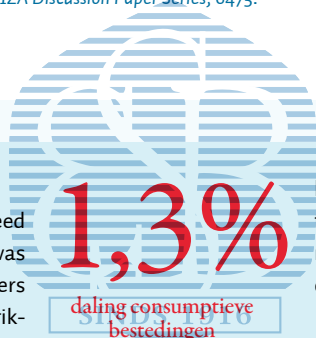
Motivatie

Kamphorst en Swank modelleren het gedrag van managers en werknemers bij beoordelingsgesprekken. Zij gaan in hun model uit van een werknemer die onzeker is over zijn eigen prestaties en over het vermogen van zijn manager om deze prestaties te beoordelen. De manager geeft een zodanige beoordeling dat hij hiermee het zelfbeeld van de werknemer en diens beeldvorming over de manager optimaliseert. Vervolgens analyseren de onderzoekers hoe het toekomstig functioneren van de werknemer wordt beïnvloed door de beoordeling. De uitkomsten van het model blijken consistent te zijn met eerdere empirische gegevens. Managers blijken over het algemeen positieve beoordelingen te geven en positieve beoordelingen zijn gemiddeld meer motiverend dan negatieve beoordelingen. Daarnaast blijken de effecten van een beoordeling vooral af te hangen van de mate waarin een werknemer de manager capabel acht om hem te beoordelen.

Kamphorst, J.J.A. en O.H. Swank (2012) The role of performance appraisals in motivating employees. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 034.

Consumptie

Huishoudens hebben in februari 1,3 procent minder besteed aan goederen en diensten dan een jaar eerder. De krimp was ongeveer even groot als in de voorgaande maanden. De cijfers zijn gecorrigeerd voor prijsveranderingen, de extra schrikkelag in 2012 en veranderingen in de samenstelling van de

koopdagen. Door het winterse weer was het gasverbruik in februari 2012 veel hoger dan in de relatief warme februari-maand van 2011. Bij een gelijk gasverbruik was de krimp van de totale consumptie op bijna 3 procent uitgekomen.

CBS (2012) Krimp consumptie houdt aan. *Conjunctuurbericht*, 20 april.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Selectie

Kleine relatiebanken die een langdurige en intensieve relatie met hun klanten onderhouden verzamelen op deze manier zachte informatie over hun klanten die doorgaans niet tot uiting komen in formele kredietwaardigheidmodellen die grote zakenbanken gebruiken om te bepalen of een klant een lening kan krijgen. Gropp *et al.* tonen op basis van een panel-dataset van bankgegevens en klantinformatie aan dat hierdoor een vorm van zelfselectie plaatsvindt. Risicovolle klanten met positieve zachte informatie hebben een grotere kans om krediet te krijgen van een relatiebank dan van een zakenbank. Ondanks dit grotere ex ante risico van hun klantenbestand blijkt de ex post kans op het niet terugbetalen van de leningen bij relatiebanken niet groter dan bij grote zakenbanken.

Gropp, R., C. Gruendl en A. Guettler (2012) Does discretion in lending increase bank risk? Borrower self-selection and loan officer capture effects. *European Banking Center Discussion Paper*, 010.

Managers

Waarom verdienen topbestuurders zo veel? Doorgaans worden hiervoor twee verschillende theoretische verklaringen gegeven. De eerste is dat managers door slecht ondernemingsbestuur in staat zijn om een gedeelte van de bedrijfswinst af te romen middels een hoog salaris. De tweede verklaring stelt dat managers op basis van competitie op de arbeidsmarkt een marktconform salaris ontvangen. Acharya *et al.* ontwikkelen een model waarbij slecht ondernemingsbestuur ook een gevolg is van de competitie op de arbeidsmarkt. Bedrijven kiezen in dit model een optimale mix tussen beloning als de onderneming goed draait en ondernemingsbestuur dat de manager afstraft als het slecht gaat met de onderneming. Als goede bestuurders schaars zijn, kiezen bedrijven voor een suboptimaal niveau van ondernemingsbestuur om zo toch goede managers aan te trekken. Empirisch onderzoek wijst uit dat de beste managers bij die bedrijven blijken te werken waar het ondernemingsbestuur zwak is. De bedrijven met een beter ondernemingsbestuur trekken slechtere managers aan.

Acharya, V.V., M. Gaborro en P.F. Volpin (2012) Competition for managers, corporate governance and incentive compensation. *CEPR Discussion Paper*, 8936.

Deeltijd

Van de 42 miljoen deeltijdwerkers in de EU27 in 2011, hadden er 8,5 miljoen de wens en mogelijkheid om meer uren te werken. Deze mensen kunnen zodoende gezien worden als *underemployed*. Dit komt neer op 20,5 procent van de deeltijdwerkers en 4 procent van de totale

Regulering

Financiële regulering, waardoor minder actoren in een economie toegang hebben tot krediet, dempt het effect van een externe schok op de lopende rekening. Lanou en Wieladek komen tot deze conclusie na analyse van gegevens uit 84 landen in de periode 1973–2005. Zij passen financiële regulering in in het intertemporeel standaardmodel voor beschrijving van de lopende rekening. De onderzoekers berekenen dat de reactie van de lopende rekening op een externe schok 60 procent groter is en langer aanhoudt in landen met een laag niveau van financiële regulering.

Lanou, S. en T. Wieladek (2012) Financial regulation and the current account. *IMF Working Paper*, 98.

Tolheffing

Tolheffing om congestie op het wegennet tegen te gaan zou uit zo veel mogelijk stappen moeten bestaan. Omdat gebruikers van het wegennet prijsbewust zijn levert een stapsgewijs toltarief meer consumentensurplus op dan een eenduidig toltarief. Dit blijkt uit onderzoek van Van den Berg naar tolheffing op basis van een flessenhalsmodel.

Berg, V.A.C. van den (2012) Step tolling with price sensitive demand: why more steps in the toll makes the consumer better off. *VU FEWEB Working Papers*, 3.

Securitisatie

Financiële instellingen maken gebruik van diversificatie om hun risico's te spreiden waardoor de instelling als geheel minder risico loopt. Echter, doordat alle instellingen deze techniek toepassen en daardoor meer op elkaar lijken qua risicoprofiel, neemt ook het systeemrisico toe. Securitisatie is een financiële diversificatietechniek waarbij activa worden samengevoegd en verkocht als verhandelbare effecten. Van Oordt stelt dat securitisatie verschilt van standaarddiversificatie doordat de gesecuritiseerde effecten worden verdeeld in tranches van verschillende looptijden. De onderzoeker toont aan dat hierdoor mogelijkheden ontstaan om het risico van een individuele instelling te verkleinen zonder het systeemrisico te vergroten.

Oordt, M. van (2012) Securitization and the dark side of diversification. *DNB Working Paper*, 341.

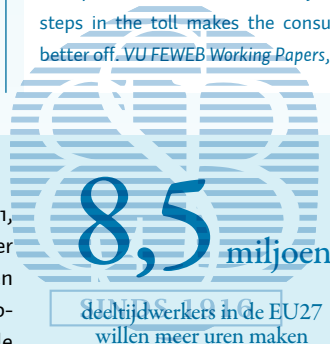
Krediet

Empirisch onderzoek van Avdjiev *et al.* toont aan dat de beschikbaarheid van internationaal krediet in opkomende markten tot een kredietbubbel kan leiden waardoor een crisis kan ontstaan. Een hoger niveau van internationale kredietverlening, voorafgaand aan een crisis, leidt tot een sterkere afname van zowel krediet als reële output gedurende een crisis. Door de huidige lage rentestanden in veel ontwikkelde economieën ontstaat er een grote stroom van kredietverlening door internationale banken naar opkomende economieën in met name Azië. Hoewel deze stroom nog slechts een klein deel van de totale kredietverlening in Azië behelst, is het volgens de onderzoekers noodzakelijk om deze ontwikkeling goed in de gaten te houden om de kredietgroei in Azië onder controle te houden.

Avdjiev, S., R. McCauley en P. McGuire (2012) Rapid credit growth and international credit: challenges for Asia. *BIS Working Papers*, 377.

werkende bevolking. In Nederland wilde slechts 3 procent van de deeltijdwerkers in 2011 meer uren draaien.

Eurostat (2012) Around 8.5 million part-time workers in the EU27 wished to work more hours. *Eurostat News Release*, 61.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.